

2018./2019. mācību gada Latvijas Atklātās lingvistikas olimpiādes otrās
kārtas uzdevumu atrisinājumi

1. uzdevums

Baltu-slāvu valodām, kuru atbilstošajās teritorijās dominē katoļticība ir tendence saglabāt savus unikālos mēnešu nosaukumus. Citos gadījumos dominē mums ierastie uz latīņu saknēm bāzētie nosaukumi (janvāris, january, janvar' utml.)

1. januari
2. febreiro
3. Strēmiannik
4. kwiecień

2. uzdevums

1. jautājums:

8	한글	hangeul	hangils
9	구름	gureum	mākonis
10	어떤	eotteon	kaut kāds
11	뽀족하다	ppyojokhada	būt asam
12	유	yu	eksistence
13	길	gil	ceļš
14	걸자	geotja	lai iet
15	샤옹	syaong	vīrs

Hangila burtus grupē zilbēs. Ja zilbes patskaņa burts ir vertikāls, zilbes burtus grupē šādi:

12

(3)

Ja zilbes patskaņa burts ir horizontāls, zilbes burtus grupē šādi:

1

2

(3)

līdzskaņu burti

	zilbes sākumā	zilbes beigās	dubultots
ㅂ	b	p	pp
ㄷ	d	t	tt
ㄱ*	g	k	kk
ㄹ	r	l	
ㄴ	n	n	
ㅁ	m	m	
ㅇ	∅**	ng	
ㅎ	h		
ㅈ	j		
ㅅ	s		

*vienā līmenī ar horizontālu patskaņa burtu ㄱ maina formu uz ㅋ

**"tukšais līdzskanis" (norāda, ka zilbe sākas ar patskani)

y pirms patskaņa apzīmē patskanim pieliekot papildu strīpu.

patskaņu burti

ㅏ	a	ㅑ	ya
ㅓ	eo	ㅕ	yeo
ㅗ	o	ㅛ	yo
ㅜ	u	ㅠ	yu
ㅣ	i		
ㅡ	eu		
ㅝ	ae		

3. uzdevums

1. jautājums:

13. **gännät nə-ʔabrəham ʔadäʔ-u ʔəyy-a**

Genneta ir Abrihama māte.

14. **samrawit ʕədmiʔ-a 20 ʕamät ʔəyy-u**

Samrauitai ir 20 gadi.

15. **ʔəz-i säbʔay ʕədmiʔ-u 26 ʕamät ʔəyy-u**

Šim cilvēkam ir 26 gadi.

16. **gännät-ən ʔazeb-ən nə-ʔabrəham mäḥazut-u ʔəyy-än**

Genneta un Azeba ir Abrihama māšas.

2. jautājums:

17. Šis apmeklētājs ir skolotājs. **ʔəzi bəṣaḥi mämḥər ʔəyyu**

18. Gennetas priekšnieks ir vecs cilvēks – **nəgännät ḥaläḳaʔa ʕabiy säbʔay ʔəyyom**

19. Jonasa mātei ir 35 gadi – **nəyonas ʔadäʔu ʕədmiʔa 35 ʕamät ʔəyyu**

20. Abrihama māšai ir 62 gadi. – **nəʔabrəham ḥaftu ʕədmiʔän 62 ʕamät ʔəyyu**

21. Solomons un Jonass ir Tesfaja un Abrihama brāļi. – **solomonən yonasən nətäsfayən ʔabrəhamən ʔaḥwatom ʔəyyom**

3. jautājums:

Teikuma struktūra: **S** ir **K** gadi: **S ʕədmiʔ-A_s K ʕamät ʔəyy-u**

S ir **P**: **S P ʔəyy-A_p**

Nominālās grupas* struktūra: **this S: ʔəz-A_s (Adj) S**

M-a(s)/u S: nə-M S-A_m

...kur **M**, **S**, un **P** ir lietvārdi vai nominālās grupas*, **Adj** ir īpašības vārds, bet **A_N** ir saskaņojuma piedēklis ar **N** pēc dzimtes un skaitļa.

vīr. dz. viensk.	-u (-i norādāmajam vietniekvārdam ʔəz-)
siev. dz. viensk.	-a
vīr. dz. daudzsk.	-om
siev. dz. daudzsk.	-än

Veciem cilvēkiem atbilst daudzskaitļa piedēkli pat ja tie ir vienskaitlī.

X un **Y** = **X-ən Y-ən**

*Par nominālo grupu sauc lietvārdu kopā ar no tā atkarīgajiem vārdiem. Piemēram, teikumā “Šis gudrais cilvēks ir viņas brālis” nominālās grupas ir “šis gudrais cilvēks” un “viņas brālis”)

4. uzdevums

1. jautājums:

1.	tröll	trœtl	trollis
2.	sjúka	'sju:ǵa	slima
3.	hópvinna	'hou:ʔvɪ ⁿ na	komandas darbs
4.	kókos	'kou:ǵos	kokosrieksts
5.	sykrum	'sɪ:ǵrɪm	pievienojam cukuru
6.	hervaldi	'hɛrvalɔɪ	bruņoto spēku
7.	Ámundadóttir	'au:myndəðou ^h tɪr	Amundi meita
8.	ballett	'ba ^l ɛ ^h t	balets
9.	vökva	'vœ:ǵva	laistīt
10.	froskana	'frœskana	vardes

2. jautājums:

Uzsvars ir vienmēr uz pirmās zilbes.

Vārda pirmais patskanis ir garš, ja starp to un nākamo patskani ir tikai viens līdzskanis, vai nu līdzskaņu kombinācija C_1C_2 , kur $C_1 \in [p, t, k]$ un $C_2 \in [j, v, r]$ (jeb C_1 ir nebalsīgs, bet C_2 ir balsīgs). Pārējos gadījumos patskanis ir īss. Tālāk darbojas šādas atbilstības:

burts(i)	skaņa(s)	nosacījums
nn	ⁿ n	visur
tt	^h t	visur
ll	^l l	aizguvumos
	tl	pārējos vārdos
p, t, k	^ʔ p, ^ʔ t, ^ʔ k	pēc gara patskaņa
	p, t, k	pārējos gadījumos
b, d, g	b, d, g	vārda sākumā
	^ʔ b, ^ʔ d, ^ʔ g	pārējos gadījumos
y	ɪ	visur
i		

Pārējās atbilstības ir vienkāršas un tādēļ nav minētas (piem. s vienmēr atbilst s; o → ɔ; ó → ou, utt.)

5. uzdevums

	priedēklis		sakne
radniecības termini	viensk.	u-	
	daudzk.	oo-	
pārējie lietvārdi, kas apzīmē cilvēkus	viensk.	um-	
	daudzk.	aba-	
abstraktie lietvārdi	ubu-		

Interesanti atzīmēt, ka vārdiem 'mūsu tēvs', 'mūsu māte', 'viņu tēvs', 'viņu māte' ir pilnīgi atšķirīgas saknes: respektīvi **-bawo**, **-mama**, **-yise**, **-nina**

Atbildes:

1. jautājums

1.	abahlobo	G	draugi
2.	abantwana	A	bērni
3.	bovmu	P	sarkans
4.	khulu	H	liels
5.	oobawo	O	mūsu tēvi
6.	oonina	B	viņu mātes
7.	ubawo	N	mūsu tēvs
8.	ubumama	I	mātes būšana
9.	ubuntu	F	cilvēcība
10.	umakhulu	J	vecmamma
11.	umama	C	mūsu māte
12.	umlimi	L	fermeris
13.	umntu	K	cilvēks
14.	umntwana	D	bērns
15.	umXhosa	E	ķhosu tautības cilvēks
16.	uyise	M	viņu tēvs

2. jautājums. Viens no ڭhosu vārdiem **umfana** un **unyana** nozīmē 'dēls', bet otrs nozīmē 'zēns'. Kurš vārds ko nozīmē? Kā Jūs to noteicāt? (4 punkti)

Vārdā **umfana**, atšķirībā no vārda **unyana** var saredzēt piedēkli **um-**, kas norāda, ka tas nav radniecības termins, tātad **umfana** - zēns; **unyana** - dēls.

3. jautājums. Pārtulkojiet latviešu valodā (3 punkti)

17. abalimi fermeri	20. ububomvu sarkanums
18. oonyana dēli	21. ubuhlobo draudzība
19. ooyise viņu tēvi	22. unina viņu māte

4. jautājums. Pārtulkojiet ڭhosu valodā (5 punkti):

23. draugs **umhlobo**
24. ڭhosu tautības cilvēki **abaXhosa**
25. zēni **abafana**
26. bērnība **ubuntwana**
27. vecmamma **oomakhulu**